

KN2023/04578

Klimat- och näringslivsdepartementet

Energienheten

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kn.e.remissvar@regeringskansliet.se.

Remiss promemoria Förslag om nya energipolitiska mål

Om industrirådet

Industriavtalet formades av arbetsmarknadens parter 1997. Det är ett samarbetsavtal mellan arbetsgivarna och facken inom industrin med syfte att utveckla industrins konkurrenskraft. Industriavtalet styrs av Industrirådet som samlar företrädare för företag och anställda i den svenska industrin. Medlemmar är ett 20-tal arbetstagar- och bransch och arbetsgivarorganisationer. Industrin i Sverige sysselsätter direkt och indirekt knappt en miljon personer vilket utgör 20 procent av sysselsättningen. Industrin står för ca 20 procent av BNP och 77 procent av exporten. Industrins parter samverkar i frågor som stärker industrins konkurrenskraft.

Industrin omställning och tillväxt kräver fossilfri el

I rapporten "[Industrin driver klimatomställningen](#)" från Industrirådet sammanfattas industrins bidrag till välfärden i Sverige samt hur tillgång till fossilfri el till en konkurrenskraftig kostnad är en förutsättning för industrins tillväxt och omställning.

Sveriges välstånd och förmåga att klara omställningen till en fossilfri ekonomi kräver en konkurrenskraftig industri och en trygg elförsörjning. En innovativ industri har gjort Sverige till ett av de ledande länderna för ny klimatvänlig teknik. Den framgångsrika varuexporten skapar stora intäkter till staten, men också stor klimatnytta på exportmarknaderna. Sverige är ett av världens 30 största exportländer, trots en liten folkmängd.

Förädlingsvärdet och sysselsättningen inom industrin ökar. Enligt den senaste beräkningen sysselsätter industrin mer än 800 000 personer direkt och indirekt. Varje direkt arbetstillfälle inom industrin leder till ytterligare 1,1 arbetstillfällen indirekt i underleverantörsledet.

Industrin ger jobb och välfärd i hela landet. Just nu skapar de omfattande investeringarna i nya industrier som batterifabriker och i etablerade industrier som gruvor och stålverk, stora mängder jobb i norra Sverige. Industrins beräknas skapa närmare 50 000 nya jobb direkt och indirekt de närmaste åren.

Klimatomställningen och elektrifieringen av tillverkningsprocesser och transporter driver investeringarna. Svensk processindustri har genom kontinuerliga investeringar i bränsleutbyten och effektivare produktions-teknologier 15–20 procent lägre koldioxidutsläpp än jämförbar produktion i andra länder.

Efterfrågan på klimateffektiva varor och tjänster ökar och lägger grunden för nya klimatsmarta industrier. Tillverkning av konstgödsel och elektro-bränslen är ny industriproduktion med stor potential att bidra till stärkt bytesbalans och försörjningstrygghet, genom ökad användning och förädling av svenska råvaror.

Exporten av svenska produkter med lägre klimatavtryck skapar klimat-nytta motsvarande 26 miljoner ton koldioxid per år, genom att svenska produkter kan ersätta mer klimatbelastande produkter från produktionen i andra länder. Klimatnyttan av svensk export beräknas dessutom kunna öka med 52–65 miljoner ton koldioxid fram till år 2040.

Förutsättningen för en ökad klimatnytta, jobb och välfärd är beroende av tillgången till fossilfri el till en konkurrenskraftig kostnad. Elektrifieringen beräknas öka industrins årliga elbehov med 70 TWh, från 45 till 115 TWh per år fram till år 2030. För att industrins ska klara sin klimatomställning får utbyggnaden av elproduktionen inte tappa takten.

Yttrande om de energipolitiska målen

Den globala klimatomställningen innebär stora möjligheter. Hur väl Sverige lyckas ta vara på dem beror helt på om elsystemet kan möta en ökning av industrins elanvändning med 70 TWh till 2030 samt minst en fördubblad elanvändning i Sverige till år 2045. De närmsta årens politiska beslut blir avgörande för att säkerställa förutsättningarna för en konkurrenskraftig och fossilfri industri, och i förlängningen jobb och välfärd i hela landet. Om industrins ökade elbehov inte kan mötas i närtid riskerar investeringar och arbetstillfällen att hamna utanför Sverige.

Ett planeringsmål för det svenska elsystemet om 300 TWh till 2045

Industrirådet har i tidigare inspel till regeringen efterfrågat ett mål om en fördubblad elanvändning till 2045 samt en överordnad plan för hur vi ska nå dit. Industrirådet välkomnar därför att regeringen föreslår ett mål på 300 TWh till 2045.

Målet bör dock kompletteras med delmål för 2030, 2035 och 2040. Om industrin inte har tillgång till fossilfri el till konkurrenskraftig kostnad även i det korta perspektivet riskerar investeringar i industrins omställning att utebli.

Regeringen föreslår att Svenska kraftnät bör få ett förtydligat ansvar för att samordna den långsiktiga planeringen av det nationella elsystemet. Svenska kraftnät föreslås även få i uppdrag att analysera, bedöma och informera om var nya anslutningar av produktion av el och flexibilitetsresurser bör ske för att uppnå en effektiv elförsörjning.

Energimyndigheten förslås få ett förtydligat ansvar för samordning av andra delar av energisystemet som påverkar elektrifieringen och Energimarknadsinspektionen ett förtydligat ansvar att sammanställa, analysera och utveckla arbetet med elnätsbolagens nätutvecklingsplaner.

Industrirådet anser att regeringen bör ge *en* lämplig myndighet ansvar för att uppnå planeringsmålet, inklusive delmål fram till 2045. I detta arbete behöver även andra myndigheter medverka, men det övergripande ansvaret bör finnas hos *en* enda myndighet i syfte att effektivisera, samordna och följa upp nödvändiga processer för ny produktion. Detta för att säkerställa att det finns *en* utpekad aktör som har en helhetssyn och därmed både kan skapa synergier och minska risken för flaskhalsar i elförsörjningssystemet.

Leveranssäkerhetsmål

Industrirådet välkomnar att regeringen föreslår att Svenska kraftnät bör få ett övergripande ansvar för uppföljning av leveranssäkerhetsmålet och för att vidta eller föreslå nödvändiga åtgärder. Svenska kraftnäts ansvar för att följa upp energi- och effektsituationen kan behöva tydliggöras ytterligare. Det ska vara tydligt att Svenska kraftnät har ett ansvar också för den långsiktiga tillräckligheten i det svenska elsystemet.

Det är även positivt att regeringen föreslår att indikatorer som möjliggör en kvantifierad uppföljning av målet ska tas fram. Det bör preciseras vem som får denna uppgift.

Industrirådet välkomnar också att regeringen avser att uppdra åt relevant myndighet att följa prisvolatiliteten på elmarknaden och se över om tillräckliga verktyg finns på plats för att marknadens aktörer ska kunna hantera volatiliteten.

Industrirådet vill betona vikten av att elsystemet byggs ut med en så låg totalkostnad som möjligt. Leveranssäkerhetsmålen behöver vägas mot kostnaden för att nå dessa.

Oavsett vilken produktionsmix det framtida kraftsystemet består av kommer behovet av flexibilitet och energilagring att öka. Strategier för att ta bort hinder och ge incitament för flexibilitet och energilager bör enligt Industrirådet ingå i en energipolitisk inriktningsproposition.

Dagens energy-only marknad ger inte incitament till ett kostnadseffektivt och balanserat kraftsystem som består av en blandning av väderberoende och planerbar kraft. På kort sikt behöver det ökade importbehovet hanteras med en utökad effektreserv. Effektreserven behöver även kompletteras med efterfrågefleksibilitet. På sikt behöver effektreserven kompletteras eller ersättas med styrmedel som säkerställer att det finns tillräckligt med planerbar elproduktion, efterfrågefleksibilitet och energilager som deltar i den ordinarie marknaden för att klara en trygg elförsörjning till en konkurrenskraftig kostnad. Incitament för efterfrågefleksibilitet ska grunda sig i en frivillighet för företag att bidra.

De nyttor som de planerbara kraftslagen bidrar med bör premieras för att skapa förutsättningar att öka investeringarna i ny produktion i ett kostnadseffektivt elsystem.

Energieffektiviseringsmål

Industrirådet välkomnar att regeringen ser över energieffektiviseringsmålen så att de anpassas till den gröna omställningen. Energieffektivisering är viktigt utifrån att det kan bidra med ökad nytta och konkurrenskraft för industrin och samhället i stort givet att användningen effektiviseras tack vare teknikutveckling eller beteendeförändringar, det vill säga att nyttan är konstant eller ökande medan energianvändningen minskar.

Ett energieffektiviseringsmål bör utformas på så sätt att det möjliggör fortsatta investeringar och etableringar i industrin för en elektrifiering av samhället. Mot den bakgrunden ser Industrirådet att ett energieffektiviseringsmål inte får innebära ett tak för den nationella energianvändningen, eftersom detta skulle förhindra tillväxt och svensk industris globala klimatnytta.

Målen måste kompletteras med handling.

Det är positivt att regeringen sätter tydliga mål för vad elsystemet ska kunna leverera. Målen behöver sedan följas upp med handling i form av en konkret plan på hur målen ska uppnås.

En plan bör innehålla miniminivåer för de kraftslag som behöver bidra med kapacitet, det vill säga landbaserad vindkraft, kärnkraft och havsbaserad vind. Strategier för att bibehålla och till och med öka dagens kapacitet av vattenkraft bör även finnas med samt en strategi för en bibehållen eller ökad kraftvärme.

När målet väl är på plats behövs det redan i år en plan för det som ska komma på plats innan 2035. Det som ska vara på plats mellan 2035–2045 kan planeras senare.

Planen behöver även innehålla en övergripande plan för utbyggnaden av elnätet på alla spänningsnivåer.

Planen bör vara utformad så att en bred majoritet kan ställa sig bakom huvuddelarna och att planen kan överleva flera mandatperioder. Riksrevisionens rapport, ”Statens åtgärder för utveckling av elsystemet”, visar tydligt på vikten av att energipolitiska beslut baseras på tillräckliga konsekvensanalyser som beaktar hela elsystemet samt hantering av eventuella oönskade konsekvenser.

Utan tillstånd och kompetens sker ingen omställning.

Snabbare tillståndsprocesser

Miljötillståndsprocesserna behöver bli effektivare, snabbare och mer förutsägbara. Svårigheten att få tillstånd och långa ledtider gör att investeringar uteblir. Den faktiska byggtiden för en kraftledning är sällan längre än två år, men det tar ändå mellan 10-15 år att bygga en ny kraftledning. Trots stora mineraltillgångar – inte minst av innovationskritiska metaller nödvändiga för elektrifieringen – öppnas knappt några nya gruvor, till följd av svårigheten att få tillstånd.

Sverige ska på relativt kort tid mer än fördubbla elproduktionen och bygga ut elnätet. Utan betydligt kortare tillståndsprocesser kommer det att bli svårt att klara av att hålla den takt som krävs.

- Se över hur miljöbalken och prövningssystemet bör reformeras så att tillståndsprocessen blir effektivare och mer förutsägbar med bibehållen rättssäkerhet.

Åtgärder för att möta ökande kompetensbehov

Elektrifieringen ökar kompetensförsörjningsbehovet kraftigt. Omfattande investeringar ska genomföras på kort tid, både inom ny elproduktion, elnätsutbyggnaden och inom elektrifieringen av industriernas processer. Klimatomställningen är beroende av tillgång till kompetens inom produktion såväl som forskning och utveckling.

För att elektrifieringen ska kunna genomföras måste utbudet av relevanta utbildningar säkerställas, studenter lockas till utbildningarna samtidigt som yrkesverksamma måste ha goda förutsättningar till kompetensutveckling.

- Säkerställ ett tillräckligt utbud av relevanta utbildningar inom de kunskapsområden som behövs för en framgångsrik elektrifiering.
- Öka genomströmningen genom ökade investeringar per utbildningsplats på framför allt ingenjörsutbildningarna.
- Främja lärande under hela yrkeslivet genom att stärka möjligheterna till validering, omställning och vidareutbildning av yrkesverksamma på alla nivåer, bland annat genom flexibla och digitala kurser.
- Skapa Sveriges framtida elektrifieringslösningar och spetskompetens genom att premiera fokusområdet el- och energi inom forskning där näringslivet, högskolan och instituten samverkar.

Stockholm den 31 januari 2024

För Industrirådet

Maria Sunér

Ordförande Industrins utvecklingsråd

Ulrika Lindstrand

Vice ordförande Industrins utvecklingsråd